

Oude Kerk, 23 juni 2024

Schrift en Tafel

ds. Johan Meijer

gelezen: Job 30: 15-25 en 38:1; Marcus 4: 35-41

titel: O wil verhoren onze beê...

preek

*Gemeente van onze Levende Heer, Jezus Christus,
lieve mensen van God,*

*O, eeuwge Vader, sterk in macht, wiens arm betoomt der baren kracht,
die wijst de grond-looz' oceaen de hem gestelde perken aan,
o wil verhoren onze beê, voor hen die zijn in nood op zee.*

*O Christus, wiens bestraffend woord door wind en water werd gehoord, die onder 't stormen
rustig sliep en wandeld' over 't schuimend diep.
O wil verhoren onze beê, voor hen die zijn in nood op zee.*

En krachtig lied uit het Liedboek voor de Kerken van 1973, dat niet meer is opgenomen in de bundel van 2013. Ik kende vroeger een echtpaar waarvan de man Bé heette en die de echtgenote 'onze Bé' noemde, dus dacht ik dat dit lied over hem ging. Maar Beê met een dakje op de tweede e is het is uiteraard een oud woord voor bede, voor gebed, voor smeekbede, voor roep uit de diepte, een schreeuw om ontferming, een kyrie eleison.

Ik sprak deze week mensen wier vader was overleden en zij vertelden ontroerd over dit lied 'O eeuwge Vader, sterk in macht' dat zo'n dierbare rol in hun levens speelt. Oma, die dit gebed bad voor de zeevarende familieleden, die zich letterlijk in het ongewisse van de zee begeven, steeds opnieuw. Steeds opnieuw blootgesteld aan het gevaar en steeds opnieuw de angstige vraag: komen ze wel terug. Het monument voor omgekomen zeelieden op Urk maakte diepe indruk op me. En dan met data ook in het heden.

En dan gaat het uitgerekend vandaag over de storm op het meer, in de beschrijving van Marcus. En dan spreekt Job over een woedende storm, die hem heen en weer schudt. 'Ja, ik weet dat U mij naar de dood drijft' dat liegt er niet om. De beelden van de storm op het meer en de woorden van Job, die liegen er beslist niet om. Maar laten wij even wel wezen, de omstandigheden waarin wij zelf soms kunnen verkeren liegen er ook niet om en zijn op hun heftigst vergelijkbaar met beelden als een storm op het meer, of iets letterlijker nog: orkaan op zee.

Ik vergeet nooit dat iemand ons, jonge studenten nog, leerde om zuinig te zijn met al te grote beelden. Om niet te snel jezelf te vergelijken met Job, om niet te snel te grijpen naar de meest heftige beelden voor jouw situatie. Dat je niet bij een lichte verkoudheid al zegt dat je je een soort Job voelt. Om te in te zien dat er situaties zijn die wèl vergelijkbaar zijn met Job die alles verloor, echt alles, kinderen, huis, haard, menswaardigheid, alles. En evenzo is het niet zo passend om bij ieder tegenwindje in je leven al te zeggen dat het een storm is, een orkaan, dat je in doodsnood bent. Om in te zien en te respecteren dat er situaties zijn die wèl vergelijkbaar zijn met die nachtelijke orkaan op de doodszee, waarin zich dat schip met de leerlingen en Jezus zich bevond.

Dat loog er niet om, die situatie niet, en ook niet die waarin Job zich bevond. Hoe zijn ze in die heftige situatie terecht gekomen? Wie veroorzaakt deze situatie? Wie stuurt die storm aan? Wie zendt die rampspoed?

Dat is het thema van heel het Bijbelboek Job, met al die lange monologen en dialogen, met in dit geval een intens gebed. Job spreekt God aan. Ik roep U om hulp, maar U antwoordt niet; ik sta voor U, maar U wilt mij niet zien. Ik sta voor U in leegte en gemis. U bent wreed voor mij geworden, U hebt zich tégen mij gekeerd. Als je zo'n tekst uit z'n verband zou halen, zou je zeggen: God is de oorzaak van rampspoed, ellende en orkaan. Maar als je Job in z'n geheel zou lezen en daar heb je dan echt wel ruim de tijd voor nodig, dan zou je ontdekken dat de oorzaak van het kwaad en de ellende niet in God gezocht moet worden, maar dat juist God als Schepper de toevlucht is voor mensen in nood. Dat God de rampspoed niet veroorzaakt, maar dat hij mét en bij de mens in nood is. Dat God niet tegen jou is, maar bij jou. Dat God niet ver weg in een of ander verweg universum zich ophoudt als een god in Frankrijk, maar dat Hij mét jou in de boot is, dat Hij met jou in het zelfde schuitje wil verkeren. En dat je je vanuit jou situatie altijd tot Hem kunt richten, ook in je nood.

Niet dat je daardoor opeens een kalme reis krijgt, niet dat daardoor als bij toverslag alles anders is. Zo moeten wij Jezus ingreep ook niet zien. Als bij Tita Tovenaar, dan doet hij dít en alles staat stil. Zo is de bestraffing van de orkaan niet bedoeld door Marcus. En opnieuw, je kunt zo'n tekst niet lezen zonder te weten van het grotere verband, de grotere lijn, het

raamwerk van het geschrift, dat zelf ook weer onderdeel is van een groter geheel. In dit verband de Schriften van Israël.

Marcus heeft het verhaal van Jona gekend en niet van horen zeggen alleen, maar diep van binnen. Je weet wel: die dwarse profeet, die niet naar Ninevé wilde, maar wegvluchtte van voor Gods aangezicht. Hij nam voor zijn vlucht de boot naar Tarsis en dacht: ik kan nu gerust een slaapje doen. De boot komt in een orkaan, het is een soort Titanic achtig drama aan het worden en dan blijkt de slaper Jona de oorzaak te zijn van dit drama. Hij wordt overboord gezet en de storm luwt.

Wat is dan het verband met Jezus, dat is toch geen Jona? Dat is toch het tegenover van Jona? Jezus neemt toch juist wel voluit zijn verantwoordelijkheid?

Het verhaal van de storm op het meer, de orkaan op de zee speelt als het ware het verhaal van Jona na. Het voert ons in de speelruimte van de verbeelding. Jezus vereenzelvigd zich met Jona en daarmee met een volk dat zijn verantwoordelijkheid niet nemen wil. Een mensheid die wegkijkt en verantwoordelijkheid afschuift op een ander, een mens die zich verschuilt achter een ander. Als de mens dat doet, ontstaat er onbalans, wanorde, chaos. Chaosmachten gaan dan los. Stormen steken op.

Als de mens zijn verantwoordelijkheid wel neemt, kan hij een situatie in balans brengen. Maar dan gaat het wel ten koste van hemzelf. Dat is wat er voortaan met Jona gebeurde. Hij wordt overboord gezet en komt in een vis terecht. Dat is wat er met Jezus gebeurde. Hij wordt buitenspel gezet en komt in de dood terecht. Drie dagen in de vis, drie dagen in het dodenrijk. Jezus is de nieuwe Jona. Jezus is de uitgelezen mens die wel verantwoordelijkheid neemt, net als Jona dat ook is gaan doen. Beiden nemen ze de schuld op zich. En zo creëren zij een nieuwe werkelijkheid. Een nieuw leven. Een schepping. Want de opstandingsverhalen van Jona en Jezus zijn scheppingsverhalen. Uit de chaos naar de orde. Uit de dood naar nieuw leven. En zo wordt de orkaan op de zee een scheppingsverhaal, een opstandingsgeschiedenis. En zo mag wat ten dode was gedoemd de nieuwe hoop herwinnen.

O Geest, die op de grote vloed gelijk een vogel hebt gebroed. Breng Gij 't geweld der zee tot staan en laat de mens met vrede gaan. O wil verhoren onze beê, voor hen die zijn in nood op zee.

O God, die ons behoeden wilt, bescherm de broeders en zusters, wees hun schild, in storm en strijd, ga met ze mee en red ze van t geweld der zee, dat land en water wijd en zijd, lofzingen úw barmhartigheid.

Amen